

TRI REČI

so nam v današnjih dneh potrebne: bodimo mirni, zaupajmo in storimo svojo dolžnost!

Naša oblastva izdajajo uredbe in navodila, ki naj pomagajo preprečiti, da bi se naša država zapletla v blazni vrtinec sedanje vojne. Naši vojaki se vadijo in na naših mejah delajo neporušljive plotove, vse samo zato, da bi nam ostalo prihranjeno gorje, ki ga že toliki narodi v zadnjih mesecih morajo nositi. Z nobenim drugim namenom, kakor samo s tem, da naša polja in vasi in trgi in mesta ne bi bili opustošeni in da bi ta naš raj ostal v vsej svoji lepoti nam in našim potomcem. Mi se pripravljamo, če bi morali braniti svojo državno samosojnost in narodno svobodo. Vse svoje duševne in telesne moči moramo zbrati za edini namen, da se pripravimo za brambo, če bi bilo treba. Te priprave nas preveč vznemirjajo, v njih vidimo že vse gorje in trpljenje, ki bi nas moglo dohiteti, ker mi nismo več vajeni trpljenja. Toda bodimo mirni! Zavedajmo se, da bomo našli mir le v zavesti, da smo pripravljeni in da se nam le pri naši popolni pripravljenosti ne more nič zgoditi.

Toliko vesti in govoric smo morali slišati zadnje leto, ki so majale naše zaupanje v lastno moč, v moč našega naroda in močne naše države. Mnogokrat smo se morda vpraševali, ali je res tako slabo z nami, kakor smo slišali in ali res ne bi bili sposobni prestat izkušnje, ki so nam jo napovedovali. Pa smo videli, da je velika in težka stvar iz mirnega, vsakdanjega življenja stopiti v novo življenje, pogubiti svoje lastne koristi in jih podrediti obćim, skupnim, narodnim in državnim koristim. Domnevali smo, da brez nas ne bo mogla ostati hiša, da bo živina propadla, da bo polje postalo nerodovito, da se bo poslovno življenje in oblastveno uradovanje ustavilo, da bodo koristni obrati stali, če nas ne bo tam. Pa smo videli, da je šlo brez nas, da naše narodno in gospodarsko življenje gre naprej svojo pot. Toliko moči in sil smo zasledili v našem narodu in po celi državi, ki o njih nismo vedeli. Nevarnosti so te sile zbudile. Kar prijetno nam je, ko smo spoznali svojo moč v veliki skupnosti in laže nam je, ko v tej narodni in državni skupnosti vidimo jamstvo za svoj mir in za svojo bodočnost. Spoznali smo moč, ki je v nas in strašno silo, ki je v naši skupnosti. Zaupajmo samemu sebi in v svojo lastno moč, zaupajmo našemu državnemu vodstvu, čeravno bi kdor koli poskušal naše zaupanje omajati. Bodimo vedno trdni in neomajni v svojem zaupanju, kakor so gore in breгови po naši domovini neomajni!

In storimo vsak in vsi svojo dolžnost! V današnjih zgodovinskih trenutkih, ko se odločajo usode narodov in držav, moramo vse svoje sile in moči zbrati za obrambo domovine. Vsakdo, povsod in vselej stori najprej svojo vsakdanjo dolžnost, potem pa še več ko dolžnost. Mnogi možje in fantje daleč od svojih domov sledijo zapovedi domovinske ljubezni in krščanskega prepričanja, ki ukazuje ljubiti zemljo svojih dedov, jo braniti in za njo darovati tudi svoje življenje, če je potrebno. Vse to je samo po

sebi razumljivo in nič nenavadnega. Mi, ki smo doma, pa opravimo svoje in delo onih mnogih, ki jih ni doma, torej dvojno delo. Saj smo do sedaj tudi delali, toda vemo, da lahko še več delamo, posebno ker je to potrebno radi naše domovine. Poleg vsega tega pa ne pozabimo, da je prvo in glavno bramba naše svobode in neodvisnosti in da moramo vedno in povsod, pa najsi bo pod kakršnimi koli okoliščinami, biti na razpolago vodstvu naše narodne brambe.

SLUŽBENE VESTI

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz 79. seje zvezinega starešinstva, ki je bila 12. aprila 1940 v Beogradu. Po opravljenih formalnostih in po odobrenju zapisnikov 77. in 78. seje se je obravnaval dnevni red.

Komando teritorialne pasivne brambe zastopa v Gasilski zvezi inž. kapetan I. klase Momčilo Stanković.

Zveza je potrdila upravo in proračun gasilske župe Beograd-Zemun-Pančevo.

Ministrstvo za prosveto in Gasilska zveza bosta po svojih edinicah sodelovala **pri predavanjih po določilih čl. 31 uredbe o državni mobilizaciji**. Gasilske edince bodo dobile potrebna navodila.

Pripravlja se **uredba o delu požarne zaščite**, izdalo jo bo ministrstvo za notranje posle. Vse zajednice so bile pozvane, da povedo o načrtu uredbe svoje mnenje in predložijo pripombe in spremenjevalne predloge. Zvezino starešinstvo je izvolilo poseben 4 članski odbor, ki bo predložene pripombe in predloge uredil, jih preštudiral in predložil na pristojno mesto.

Od 15. do 26. junija t. l. bo priredilo ministrstvo vojske poseben **tečaj za gasilske instruktore pri pasivni brambi**. (Na te tečaje odredjajo udeležence posebej pozvane ustanove in oblasti in ni mogoče udeležiti se tečaja brez posebnega poziva! — Op. ur.)

Angleška gasilska zveza v Norfolku se je zahvalila za odlikovanja, ki so jih njeni odposlanci dobili na gasilskem kongresu v Ljubljani.

Predpise o tehničnih pogojih (za izdelovanje in prodajanje gasilskih potrebščin) bo zvezino starešinstvo začasno uveljavilo in objavilo v vseh gasilskih časopisih. (»Gasilec« bo predpise objavljajl postopoma, kakor bo prostor dopuščal. — Op. ur.)

Pasivna bramba. Gasilska zveza je s svojim razpisom šte. 1103 od 8. maja 1940 po nalogu ministrstva za telesno vzgojo naroda objavila, **naj vse gasilske edince in ustanove čimbolj sodelujejo z organizacijami pasivne brambe** (protiletalske zaščite). V to svrhu naj posebno v mestih in občinah storijo vse, da se bodo priprave in organizacija čimbolj in temeljito izvršile. (Gas. zajednica v Ljubljani št. 3572/40 od 14. 5. 1940.)

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je potrdilo **ново ustanovljeno prostovoljno gasilsko četo Sv. Peter na Medvedovem selu**, župa Šmarje pri Jelšah, p. Podplat.

BELEC ANTON

Dne 24. aprila t. l. je umrl za-
služen slovenski gasilec Anton Belec,
posestnik in bivši poslanec v Št. Vidu
nad Ljubljano. Dne 26. IV. t. l. je bil
njegov pogreb. Objavljamo govor
našega tov. starešine na Belcovem
pogrebu.

Zrelega moža in gasilca je smrt
položila k večnemu počitku. Umrl je
redkec mož izmed članov sloven-
skega gasilstva. Leta in leta je oral
njivo gasilstva in sejal čisto in kleno
zrno v njene brazde. Ne samo doma
v Št. Vidu, ne samo v gorenjskem
gasilskem okrožju, ampak po celi
Sloveniji se je čutila njegova močna
roka, s katero je držal plug na njivi
našega gasilstva. Leta in leta je bil
zvest tovariš vsakemu gasilcu. Po-
vsod je svetoval, povsod je bil zgled
v izvrševanju našega gesla bližnjemu
na pomoč.

Doživel je mož. Že v svojem življenju je doživiljal uspehe svojega dela,
kakor redki med nami. Za seboj zapušča bogato zgodovino slovenskega
gasilstva, ki jo je sam ustvarjal. Kdor ne pozna njegovega dela v našem
gasilstvu, ne pozna njegove zgodovine. Že leta 1888 je ustanovil gasilno
društvo v Št. Vidu, kateremu je načeloval do prevrata. Ko se je pa pričel
med Slovenci boj za čiščenje ljuljke, boj duhov, boj za povratak k tradi-
cijam našega naroda, je bil pokojnik tisti, ki je razumel, kaj čas zahteva
od njega. V boju za razčiščenje načel, v boju, da se ohrani krščanski
idealizem gasilstva neomadeževan, je pokojnik ustanovil l. 1913. »Kranjsko
deželno gasilsko zvezo«. Sledil je nepozabnemu Francetu Doberletu, očetu
kranjskega gasilstva in prvemu organizatorju gasilskih vrst. Poln ljubezni
do bližnjega je pričel s prepородom kranjskega gasilstva. Zato ga lahko
imenujemo drugega očeta našega gasilstva.

Od svoje rane mladosti je bil požrtvovalen organizator. Veroval je v
zmago dobre ideje in dobrih del. V tej veri se ni strašil gmotnih in telesnih
žrtev. Za njegove zasluge ga je biva »Kranjska deželna gasilska zveza«
izvolila za častnega člana. Njegovo aktivno delo v gasilstvu je sicer po
prevratu prenehalo, vendar so njegovi gasilski tovariši ostali zvesti nje-
govim naukom. Pokojni tovariš Belec je bil kakor luč, ki sveti daleč na-
okrog.

Ni pa bil samo propagator gasilstva, bil je med onimi, ki je tovarišem
zaklical: »Več izobrazbe. Gasilstvo mora napredovati s tehničnim napred-
kom življenja.« V tem smislu je spisal mnogo praktičnih člankov za ga-
silstvo, mnogo je potoval in opazoval pri tem gasilstvo tudi drugod. Kar

je pametnega in praktičnega opazil v tujini, je prinesel domov.

Se dandanes se trudimo, da bi izvedli njegove zamisli. Že leta 1916. pravi v nekem svojem članku v »Gasilcu«: »Primoran sem bil misliti na naraščaj. Poizkusim z mladimi fanti.« Na kaj misli dandanes gasilstvo bolj ko na vzgojo naraščaja. Povsod poudarja potrebo po članskih sestankih, predavanjih, dobrem berilu, redu in disciplini. Vse to izpopolnjuje gasilčeve zmožnosti ter ga usposablja, da more izpolnjevati v polni meri velike dolžnosti, ki si jih gasilec prostovoljno naprti na ramena v prid svojemu bližnjemu. Ko čitamo Belčeve članke, imamo vtis, kakor da beremo sedanja pravila naše gasilske službe. Vse je v njih. Moralna, telesna in strokovna vzgoja. Vse za dobrobit družbe in bližnjega.

V teh spominih na odličnega gasilca moramo priznati, da je bilo tudi njegovo gasilsko delo rojeno iz ljubezni, ki vse daje in ničesar zase ne zahteva. Le kdor z veliko ljubeznijo izvršuje svoje dolžnosti, je mož na svojem mestu.

Iskrena Ti hvala, dragi tovariš! Mi vsi pa Te spremljamo z molitvami. Bodi nam na pomoč tudi z onstran groba. Počivaj v miru, dokler Te glas trombe ne pokliče ob desno stran Večnega Gospodarja!

SEZNAM GASILCEV, KI SO BILI ODLIKOVANI OD GASILSKE ZAJEDNICE DRAVSKE BANOVINE

(Nadaljevanje str. 72 »Gasilca« št. 3 iz l. 1940)

A. Za posebne zasluge (z zlatimi križci)

Priimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Dolničar Janko	župni tajnik	Stožice	Ljubljana-okol.
Steudte Ivan	čast. predsednik	Ptuj	Ptuj

B. Za požrtvovanje (s srebrnimi križci)

Prost. gas. četa	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Avdič Jože	član	Žalec	Celje
Abraham Josip	podpoveljnik	Adrijanci	Murska Sobota
Abram Janko	predsednik	Prekopa	Krško
Arh Franc	čast. predsednik	Leskovec	Krško
Bukovec Jože	poveljnik	Bučka	Krško
Boldin Franc	blagajnik	Gomilsko	Celje
Bucej Ivan	predsednik	Teharje	Celje
Bogovič Alojz	predsednik	Loče	Brežice
Butkovec Franc	tajnik	Leskovec	Krško
Cemič Franc	predsednik	Raka	Krško
Cekan Martin	predsednik	Griže	Celje
Cvetkovič Andrej	predsednik	Rigonce	Brežice
Cvetko Leopold	predsednik	Globoko	Brežice
Čretnik Franjo	predsednik	Velika Pirešica	Celje
Černe Franjo	žup. starešina	Radeče	Krško
Drmol Ivan	predsednik	Družmirje	Slovenj Gradec

Priimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Durič Franc	poveljnik	Gerlinci	Murska Sobota
Erker Josip	član	Kočevska Reka	Kočevje
Findeisen Henrik	orodjar	Celje	Celje
Gruden Štefan	predsednik	Grmovlje	Krško
Godec Franc	čast. predsednik	Sv. Jurij — trg	Celje
Grahek Josip	predsednik	Dečna sela	Brežice
Gačnik Franc	tajnik	Moste	Brežice
Hotko Vinko	poveljnik	Rigonce	Brežice
Heferle Jurij	blagajnik	Mokronog	Krško
Hari Josip	poveljnik	Ivanovci	Murska Sobota
Jordon Ivan	poveljnik	Gotovlje	Celje
Jurak Anton	poveljnik	Griže	Celje
Jager Franc	tajnik	Letuš	Celje
Jurhar Franjo	predsednik	Ločica-Vransko	Celje
Jan Jernej	orodjar	Ljubljana-Brdo	Ljubljana-mesto
Knez Franc	tajnik	Št. Rupert	Krško
Koren Štefan	vodja sam. odd.	Radeče	Krško
Košnik Mihael	oddel. vodja	Primskovo	Kranj
Košir Ademar	povelj. nam.	Celje	Celje
Koštomaj Karol	poveljnik	Gaberje-Celje	Celje
Kapus Josip	poveljnik	Groblje ob Savinji	Celje
Korbar Franc	predsednik	Letuš	Celje
Kranjc Franc	predsednik	Loče	Celje
Kotnik Ivan	predsednik	Prebold-Tkalnica	Celje
Kovačič Josip	poveljnik	Bizeljsko	Brežice
Kene Josip	poveljnik	Pišce	Brežice
Košič Anton	blagajnik	Sp. Krapje	Ljutomer
Krivc Franc	tajnik	Lavrica	Ljubljana-okol.
Kozelj Janez	poveljnik	Ribno	Radovljica
Koselj Janez	tajnik	Gorje	Radovljica
Kakaš Mihael	predsednik	Čikečka vas	Murska Sobota
Karolij Ludvik	orodjar	Prosenjakovci	Murska Sobota
Kajzer Franc	član	Studenci	Maribor-des. br.
Lapan Mihael	poveljnik	Dolenja vas	Celje
Lončar Štefan	poveljnik	Grajska vas	Celje
Lešer Franc	član	Lopata	Celje
Lesjak Mihael	predsednik	Ojstriška vas	Celje
Leskovar Maks	poveljnik	Oplotnica	Celje
Lesjak Franjo	predsednik	Slivnica	Celje
Lupšina Anton	predsednik	Krška vas	Brežice
Legat Jurij	blagajnik	Kropa	Radovljica
Lanjšek Josip	poveljnik	Berkovci	Murska Sobota
Majcen Ivan	predsednik	Št. Janž	Krško
Mladič Janko	poveljnik	Raka	Krško
Mezgon Alojz	tajnik	Mokronog	Krško
Mazil Blaž	predsednik	Grajska vas	Celje
Mülleret Jože	orodjar	Vojnik	Celje
Medja Jakob	predsednik	Nemški Rovt	Radovljica
Mikelj Jože	oddel. vodja	Češnjica	Radovljica

Príimek in ime	Čin	Prost. gas. četa	Župa
Novak Anton	blagajnik	Družmirje	Slovenj Gradec
Novak Miha	predsednik	Zakot	Brežice
Orožin Franc	predsednik	Gomilsko	Celje
Ocvirk Jurij	predsednik	Prekopa	Celje
Ostrovšnik Ivan	poveljnik	Sevnica	Brežice
Pirman Vinko	član	Št. Vid nad Ljublj.	Ljubljana-okol.
Papež Josip	predsednik	Boštanj	Krško
Prhne Jernej	poveljnik	Dol. Maharovec	Krško
Purg Josip	tajnik	Vitanje	Celje
Primožič Vinko	blagajnik	Vitanje	Celje
Praprotnik Ivan	poveljnik	Vransko	Celje
Pinter Franc	poveljnik	Zabukovca	Celje
Potočnik Anton	predsednik	Podsreda	Brežice
Petrovčič Alojz	pov. namestnik	Ljubljana-Brdo	Ljubljana-mesto
Perme Ivan	član	Ljubljana-mesto	Ljubljana-mesto
Podkoritnik dr. F.	četni zdravnik	Grosuplje	Ljubljana-okol.
Pristav Alojz	orodjar	Mošnje	Radovljica
Povšin Franc	poveljnik	Blejska Dobrava	Radovljica
Pogačar Joško	poveljnik	Breznica	Radovljica
Petraš Franc	predsednik	Podkoren	Radovljica
Petrač Franc	predsednik	Kropa	Radovljica
Repše Stanko	tajnik	Št. Janž	Krško
Ribič Jože	predsednik	Kaplja vas	Celje
Repinšek Jože	predsednik	Levec	Celje
Reselj Martin	poveljnik	Ostrog	Krško
Reš Janez	poveljnik	Mošnje	Radovljica
Rozman Janez ml.	poveljnik	Savica	Radovljica
Repovž Jože	poveljnik	Št. Janž	Krško
Rupnik Jože	žup. starešina	Št. Vid nad Ljublj.	Ljubljana-okol.
Stamol Anton	član	Žalec	Celje
Starč Franc	nam. taj. župe	Leskovec	Krško
Šter dr. Franc	predsednik	Dobrna	Celje
Šerdoner Andrej	poveljnik	Ločica-Polzela	Celje
Škerget Janko	poveljnik	Sp. Krapje	Ljutomer
Štrukelj Franc	predsednik	Guncleje	Ljubljana-okol.
Šolar Martin	poveljnik	Stara Fužina	Radovljica
Troha Janko	tajnik	Kostanjevica	Krško
Tvrđy Maks	tajnik	Prmskovo	Kranj
Tepovšek Ivan	poveljnik	Ojstriška vas	Celje
Turk Franc	predsednik	Tarnava-Št. Rup.	Celje
Vaingerl Avgust	poveljnik	Dobrna	Celje
Zdešar Franc	blagajnik	Ljubljana-Brdo	Ljubljana-mesto
Zupan Anton	predsednik	Zasip pri Bledu	Radovljica
Žibert Jože	poveljnik	Cerkle ob Krki	Krško
Žužej Franc	poveljnik	Arja vas	Celje
Žilnik Alojz	predsednik	Kaplja	Celje
Žohar Peter	poveljnik	Sv. Peter v Sav. d.	Celje
Žerjav Karel ml.	pov. namestnik	Brežice	Brežice
Zvan Simon	samarijan	Boh. Bistrica	Radovljica

ZDRAVSTVENA SLUŽBA PRI PASIVNI BRAMBI

(Nadaljevanje)

7. Rajonske postaje morajo imeti zadostno število sanitetnih patrulj za prvo pomoč, kakor je razloženo spodaj pod 1. Število teh patrulj mora biti v razmerju z velikostjo postaje in številom stanovalcev tistega okraja ali rajona; vendar pride navadno na eno rajonsko postajo 4 do 6 patrulj. Sanitetna patrulja ima patroljnega vodjo (vodnika), poklicnega bolničarja-ko in 3 do 4 nosače ranjencev. Sestava patrulje je odvisna od tega, ali ima patrulja na razpolago sanitetne avtomobile ali druga vozila ali pa mora peš prenašati ranjence na nosilnicah. Če ima patrulja vozila, je število bolničarjev na eno patroljo manjše, kakor pa je razloženo spodaj pod 1.

Prizadevati si je treba, da imajo sanitetne patrulje na razpolago sanitetne avtomobile ali vobče motorna vozila; s tem se število potrebnega osebja zniža, znatno pa poveča hitrost prve pomoči in evakuacije.

8. Rajonska postaja mora imeti tole opremo:

zadostno število pomočkov za prenos ponesrečencev; nosilnice (dvo-kolnice z nosilnicami) ali, še bolje, sanitetne in druge avtomobile, ki se dajo hermetično zapirati (sliki 1 in 2);

napravo prh (premično ali nepremično na postaji sami) z gorko vodo in razkuževalnim aparatom (zunaj postaje) za očiščevanje zastrupljene obleke, perila itd.;

mize za preobvezovanje, omare za instrumente, klopi, ležalnike, navadne stole, umivalne posode na pipo za umivanje rok, sklede, vrče, vedrice za vodo in ostalo potrebno opravo za delo v ambulanci-postaji;

potrebne instrumente, brizgalke, zdravila in obvezila za prvo pomoč ranjencem in zastrupljencem;

razne aparate: za dovajanje kisika, za sterilizacijo instrumentov in obvezilnega materiala itd., **priprave za puščanje krvi, priprave za transfuzijo krvi, posode s kisikom, gumijaste vrečice za kisik, deščice, podloge, irigatorje** itd.;

rezervno perilo, obleko, rjuhe, plašče, brisače, odeje, milo itd.;

kuhinjsko opravo (lonce, kozarce itd.), živila: kavo, čaj, sladkor itd.;

opremo patrulj za prvo pomoč: maske kompletne zaščitne obleke zoper iperit, sanitetne torbe ali oprtnike s potrebnimi živili in materialom za delo, trakove z znakom Rdečega križa in rezervne maske in filtre (cedila). (Glej pregled opreme rajonske postaje tipa I., II. in III. — pregledi 8, 9 in 10.)

4. Glavna postaja za prvo pomoč.

Ta postaja se postavi v središču mesta ali v velikih rajonih največjih mest, predvsem v državnih zgradbah iz trdega gradiva. Zato je treba v vseh mestih takoj določiti take zgradbe in jih prirediti za ta namen.

Zgradba za tako postajo mora imeti veliko in globoko podprtišče ali klet, zavarovano tudi proti učinku rušilnih bomb, zadelano zoper strupe in opremljeno z vsemi potrebnimi napeljavami, tako da je ob letalskem napadu tudi zaklonišče za osebje, ranjence in zastrupljence. Ponekod bo

treba za potrebe glavne postaje preurediti tudi nekaj prostorov zgradbe v pritličju ali prvem nadstropju (nad kletjo ali nad podpritličjem) in jih zvezati s podpritličjem z zavarovanimi hodniki. Tudi ti prostori morajo biti zavarovani pred vdíranjem bojnih strupov.

Take postaje vodi najstarejši strokovnjak (zdravnik), ki skrbi, kakor apravnik rajonske postaje, samó za brezhíбно poslovanje te postaje v vsakem pogledu.

Glavna postaja mora imeti vse potrebne poslovne oddelke (prostore) kakor vsaka rajonska postaja, le da morajo biti v glavni postaji ti oddelki večji in popolnejši. Tu morajo biti posebni oddelki za ranjence, za osebe, poškodovane od dušljivcev, in za osebe, poškodovane od iperita, in sicer posebej za moške in posebej za ženske in otroke. Ta postaja je popolnejša tako glede vseh potrebnih sredstev za nadrobnejšo pomoč kakor tudi glede naprav za daljše bivanje v njej. Glavna postaja ima električni in ročni ventilator, toksimeter, ki kaže količino CO₂ v zraku, posode s kisikom, z natrijevim hidroksidom, maske v zadostnem številu, da se nadomestijo tiste, ki postanejo neuporabne, svetilke z baterijami (akumulatorji), ki naj nadomestijo redno razsvetljavo, če bi se električna centrala pokvarila, telefone, radijske aparate, zvočnike itd. (slike 7 in 8).

Glavna postaja ima več osebja za reševanje in pomoč, tako da lahko takoj pošlje ustrezne oddelke tja, kjer je to potrebno (v katero koli rajonsko postajo).

Ta postaja mora imeti od opreme več prevoznih in prenosnih sredstev: hermetično zaprtih avtomobilov, nosilnic, dvokolnic in vse ostale opreme in materiala, tako da je glavna postaja dejanski rezerva osebja in materiala za rajonske postaje, katere izpopolnjuje z vsemi sredstvi, brž ko je potrebno.

V glavni postaji se tudi daje prva pomoč ranjencem in zastrupljencem in se opravljajo nujni kirurški posegi. Zato mora imeti glavna postaja tudi vse strokovnjake kakor tudi potrebne pomočke (aparate, instrumente, zdravila i. dr.) za kar najuspešnejše delo.

Ranjenci in zastrupljenci se odpravijo iz glavne postaje na nadaljnje zdravljenje v bolnico zunaj mesta. Prevažajo se s pomočki te postaje ob podpori z vozili, s katerimi razpolaga krajevni odbor, oziroma pododbor za zdravstveno službo ali pa ustrezno krajevno oblastvo, v čigar pristojnost spadata organizacija in ureditev patrulj in rajonskih postaj za prvo pomoč.

5. Bolnice.

Da bi se mogli ranjenci in zastrupljenci, katerim se v spredaj navedenih napravah dá prva pomoč, sprejeti na nadaljnje zdravljenje do ozdravitve, je treba oskrbeti in pripraviti tudi bolnice v bližnji in daljni okolici. To je potrebno zlasti za primer hujših letalskih napadov na posamezne naseljene kraje in važnejše objekte, ko je pričakovati večjih žrtev.

Ne more se pa to računati z bolnicami, ki so redoma v večjih krajih, ker v teh krajih zaradi sodobnih letalskih — tudi nočnih, ne samo dnevnih — napadov tem bolnicam ne bo prizaneseno in bi bile razen tega tudi nezadostne. Sedanje bolnice bodo v pasameznih krajih najbolj ustrezale, če se priredijo na spredaj pod 2. in 3. razloženi način za rajonske postaje ali za glavne postaje za prvo pomoč. Načeloma v podzemeljskih prostorih

ni treba prirejati bolnice, ker ti prostori nikoli ne morejo biti dovolj higienski, kakršni so potrebni za bolnike, ki ostajajo v bolnicah dolgo na zdravljenju. Potemtakem je treba prirediti bolnice v posebnih in ločenih zgradbah in v manjših naseljenih krajih, v trgih, vaseh, kopališčih, sanatorijih itd., kjer je kraj bolnice ločen, ali je tak, da se lahko razločno oznamuje ali maskira.

Ustanovitev takih bolnic zunaj večjih ogroženih krajev je potrebna tudi radi evakuacije prebivalstva, ki je zaradi nenormalnih razmer bolj izpostavljeno večjim in hujšim obolenjem in umrljivosti kot navadno. Take zdravstvene razmere in ostale vojne nevarnosti brezpogojno terjajo ureditev večjega števila bolnic in drugih sanitetnih naprav v rajonu, v katerem se evakuirano prebivalstvo nastani, in to najmanj 3 do 5 krat več kot jih je ob normalnih razmerah.

To je treba rešiti najprej s premestitvijo obstoječih bolnic in z ureditvijo novih začasnih bolnic v zvezi z evakuacijskim načrtom na določenem širšem rajonu okrog teh mest in drugih naseljenih krajev in važnih objektov, ki bodo verjetno napadeni. Pri tem je treba gledati na to, da bo teh naprav dovolj, tako da se zadovoljijo potrebe pravičnega zdravljenja obolelega, od strupov poškodovanega ali ranjenega prebivalstva v vsem pasu nove razmestitve. Od tega je odvisno tudi natančno število kakor tudi kraj, kjer naj se postavijo posamezne bolnice in ostale pomožne sanitetne naprave.

V ta namen je treba poskrbeti za preureditev in premestitev vseh, ne samo državnih in banovinskih, marveč tudi vseh ostalih, tudi privatnih bolnic (sanatorijev in drugih podobnih naprav) v ogroženih krajih. Pri tem je treba imeti na umu, da se bodo morale te naprave v novem razporedu po nastanitvenih razmerah razdeliti na več različnih krajev. Nove bolnice je treba založiti tudi z novimi sredstvi, dotedanje sanitetne naprave pa izpopolniti z novimi potrebščinami. Za vse je treba izdelati poseben načrt in opomnik za delo, začeti pri izpopolnitvi z osebjem in vsemi ostalimi potrebščinami, pa do premestitve v novi razpored in novo ureditev kakor tudi za novo normalno in uspešno delo v gostejših naseljih. Povprečno je treba računati na vsake 20 do 25.000 prebivalcev po eno bolnico s 300 do 500 posteljami.

Za pripravo in ureditev teh bolnic skrbijo banovinski odbori, oziroma njihovi pododbori za zdravstveno službo po navodilih ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje in v sodelovanju s pristojnimi poveljstvi armijskih, oziroma divizijskih oblastev, ker se uporabi marsikatera spredaj navedenih bolnic tudi za formiranje rezervnih vojaških bolnic. Brez soglasnosti, po potrebi pa tudi brez odločbe ministrstva za vojsko in morinarico se, kjer se pojavi nesporazum, to vprašanje ne sme reševati.

Del omenjenih bolnic je treba urediti v bližnji okolici ogroženih krajev v razdalji okrog 20 km, da se more evakuacija laže in hitreje izvršiti. Bolnice je treba razporediti na tem prostoru tako, da so postavljene po razporedu in gostoti evakuiranega in ostalega prebivalstva (v sredini med manjšimi kraji) in v bližini dobrih cest, ki držijo iz najbolj ogroženih krajev.

Ostale bolnice, bolj oddaljene od velikih krajev, je treba določiti in urediti v vseh pripravnih manjših krajih, ki so oddaljeni več ko 30 km od najbolj ogroženih mest, uporabljajoč oblastne in banovinske bolnice in

zdravstvene postaje v trgih in vaseh, državne, oblastne in privatne sanatorije po klimatskih krajih in kopališčih itd. Vsaka redna sanitetna naprava v notranjosti države se mora za vojne razširiti, kolikor le mogoče. Tudi tu je treba gledati na potrebno varnost; zato je treba postaviti te naprave v okolico posameznih naseljenih krajev, zlasti če so le-ti ogroženi od napadov, n. pr. na cestnih križiščih.

Za vse bolnice je treba predvsem uporabiti državne zgradbe, kakor n. pr. šole, dalje pa tudi kavarne in gostilne, cerkve in samostanska poslopja, privatne sanatorije zunaj mesta in ostale za ta namen pripravne zgradbe. Če ni takih zgradb, je treba pripraviti premične barake, za silo pa tudi šotore.

Vse to je treba urediti sporazumno tudi s pododbori oziroma organi za izseljevanje in oddaljevanje prebivalstva, ker se posamezna zgradba ne sme označevati za razne namene, pa bi se o tem razpravljalo šele v zaresnem primeru v vojnem času.

Pri izbiri kraja je treba paziti, da take bolnice nikakor niso v bližini železniških križišč in prometnih cest.

Vse bolnice je treba pripraviti in urediti po oddelkih tako, da so v njih ločeno ranjenci in bolniki, ločeno osebe, poškodovane od dušljivcev, in ločeno osebe, poškodovane od mehurjevcev, tako da je izključeno medsebojno pomešanje raznih vrst teh bolnikov. Razen tega je treba pri vseh vrstah bolnikov zdraviti moške v posebnih oddelkih, ločenih od oddelkov za ženske in otroke.

Osebe teh bolnic mora biti takšno in tako število, da se morejo posli pri zdravljenju bolnikov, morda tudi ranjencev in zastrupljencev uspešno opravljati. Strokovno osebje mora biti po številu skrženo na neogibno najmanjšo mero, ker bo največji del mirnodobnega strokovnega osebja zaposlen v vojaški službi. Zato je treba določiti za te bolnice strokovno osebje-zdravniške, ki niso zavezani vojaški službi, skladno s členom 20. uredbe o zaščiti pred letalskimi napadi. Ostalo osebje so prostovoljni bolničarji in bolničarke, sestre usmiljenke itd., tudi izmed oseb izven vojaške obveznosti.

Oprema teh obstoječih državnih in javnih bolnic (posteljnina, postelje, instrumenti in zdravila), kolikor so le-te določene za ta namen, je na razpolago za uporabo. To opremo je treba še izpopolniti glede na potrebe zdravljenja oseb, poškodovanih po bojnih strupih.

Nadrobности glede celotne ureditve takih bolnic uredijo najprej banske uprave v funkciji banovinskih odborov, nato pa ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje, ki tudi nadzoruje delo pri teh pripravah, v zvezi in ob podpori ministrstva za notranje posle in deželnoobrambne inspektorata, kjer koli je potrebno.

Sezname bolnic, ki se določijo za ta namen, in razpored osebja pri njih vodijo že v mirnem času banske uprave ali po naredbi banske uprave tista mestna poglavarstva ali občinske uprave, v katerih banovini se bolnica formira. Zdravstveni oddelki banskih uprav določijo tedaj, iz katerih mestnih poglavarstev in morda tudi občinskih uprav naj se katera bolnica izpopolni. Da bi se usposobilo osebje vseh bolnic tudi za zdravljenje oseb, poškodovanih po strupih in po ostalih napadalnih sredstvih, ga je treba že v mirnem času poučevati in pripravljati v posebnih tečajih za vse strokovno in pomožno osebje, vpisano v sezname za formiranje posameznih

bolnic. Prav tako je treba te bolnice tudi založiti z ustreznimi sredstvi in aparati za zdravljenje takih bolnikov, podobno sredstvom in aparatom, določenim za glavne postaje za prvo pomoč, samo da v večji meri.

6. Razpored in delo vseh organov zdravstvene službe.

Brž ko nastopijo take razmere, da so letalski napadi mogoči, je treba pri vseh sanitetnih napravah: postajah, rajonskih in glavnih za prvo pomoč (oziroma lekarnah s to vlogo), bolnicah itd., takoj ustanoviti službo dežurnega osebja, da se omogoči, da se dá najnujnejša hitra pomoč tudi tedaj, če nastopi nevarnost nepričakovano in dokler se na dani znak o nevarnosti ne zbere vse osebje. Zato mora biti v vsaki postaji oziroma lekarni in bolnici pripravljen za službo po en zdravnik s potrebnim številom bolničarjev ali oseb iz oddelka za reševanje in prvo pomoč.

Ko se dá znak, da se nevarnost bliža, odide vse osebje ustreznih naprav, zlasti pa patrulje rajonskih in glavnih postaj, ki so najbolj svobodne, ker so že iz najbližje okolice, takoj na svoje določeno mesto. Sanitetne patrulje si nadenejo zaščitno obleko, spravijo maske na primerno mesto, vzamejo sanitetne torbe (oprtnike), nosilnice ali dvokolnice itd. in se pripravijo, da so v kar najkrajšem času naréd, da začno opravljati njim določeno službo.

Po prvem napadu obdržijo vse naprave zadostno število osebja sanitetnih patrulj in ostalega osebja zbranega tako, da ob ponovnem napadu, ki je dandanes zelo verjeten, takoj lahko nastopijo v polni pripravljenosti.

Sanitetne patrulje čakajo, preden se začne napad, popolnoma pripravljene za delo v postaji sami ali pa gredo na pripravna mesta v zakloniščih svojega rajona (ulicah), od koder se brž, ko začutijo, da je napada konec, odpravijo, da poiščejo ponesrečence, jim dajo prvo pomoč v svojih ožjih rajonih in poškodovance hitro prenesejo v rajonske postaje. Prenesajo se ranjenci in zastrupljenci z nosilnicami, ki se nosijo ali pa so nameščene na lahkih dvokolnicah, ali pa še bolje v hermetično zaprtih avtomobilih, ki odhajajo iz rajonske postaje hkrati s sanitetno patruljo ali se pripeljejo do sanitetnih patrulj, ki so na pripravnih mestih v svojih rajonih (ulicah).

Rajonske postaje vodijo delo svojih sanitetnih patrulj, jim dajejo potrebna sredstva in pomoč, sprejemajo od njih ranjence in zastrupljence, dajejo tem pomoč in jih pošiljajo dalje glavni postaji. Po opravljenem prebiranju, nujnih kirurških posegih ali kakršni koli drugi strokovni pomoči v glavni postaji se pošljejo ranjenci in zastrupljenci iz te postaje v določene bolnice zunaj mesta. V bolnice se prevažajo s prevoznimi sredstvi glavne postaje.

Po končanem delu spravijo vse sanitetne patrulje in naprave svojo opremo v red in izpopolnijo porabljeni material, rajonske postaje pa izpopolnijo porabljeni material in ostalo opremo iz glavne postaje.

V. Organizacija zdravstvene službe.

1. Priprave in hramba potrebnih sredstev.

Oprema patrulj za reševanje in prvo pomoč kakor tudi rajonskih postaj, glavnih postaj in bolnic je raznovrstna in številna, kakor je razvideti iz priloženega seznama opreme; zato je ni mogoče nabaviti tisti hip, ko se potrebuje. Razen tega je ta oprema precej draga in so za njeno

nabavo potrebni večji denarni zneski. Zato mora vsak kraj, ki bi utegnil biti izpostavljen napadu iz zraka, pravočasno, še v mirnem času nabaviti celokupno sanitetno opremo.

Oprema mora biti primerno razporejena po rajonskih skladiščih, ki jih je treba napraviti poleg rajonskih postaj za prvo pomoč. Razen tega je potrebno pri glavni postaji tudi glavno osrednje skladišče, v katerem se hrani rezerva celokupne opreme, da se oddaje iz rajonskih skladišč lahko dopolnijo.

Skladišča se morajo dopolnjevati postopno, po denarnih sredstvih, ki so potrebna za nabavo celokupne opreme.

Skladišča morajo biti zavarovana pred učinkovanjem rušilnih in vžigalnih bomb kakor tudi pred učinkovanjem strupov.

Pri skladiščih je treba imeti zadostno število prevoznih sredstev, ker so avtomobili, vozovi in nosilnice prav tako važni za prvo pomoč, kakor hitra gasilska pomoč pri požarih.

Število in količina opreme, ki jo je treba nabaviti, sta odvisna od krajevnih razmer, predvsem pa od tega, v kolikšni meri je tisti kraj ogrožen po napadih iz zraka, in od števila prebivalstva.

Kar se tiče hrambe te opreme, je treba paziti na naslednje:

a) Prostori za hrambo mask in ostale opreme morajo biti suhi in pozimi kurjeni, ker se kavčukovi deli na mrazu hitro pokvarijo;

b) ta oprema se mora pogosto pregledati in glede brezhibnosti kavčukovih in ostalih delov preskušati in prezračevati;

c) ostala oprema: ventilatorji, aparati, škropilnice, instrumenti itd., se mora tudi hraniti v vseh skladiščih in mazati, da ne bi zarjavela.

Za vaje patrolj in ostalega osebja sanitetnih naprav je treba izločiti del opreme (maske, zaščitna obleka in ostalo), ki se uporablja samo za mirnodobni pouk; ostala oprema se hrani v skladiščih in se ne sme uporabljati. Po upotrebi je treba vso opremo, zlasti pa maske, razkužiti.

2. Organizacija in formiranje sanitetnih edinic in naprav.

1. Sanitetne edince se popolnujejo z osebjem na isti način, kakor se popolnujejo edince kemijske službe. To se pravi, za to službo se jemlje večinoma žensko osebje; samo za nosače ranjencev se jemljejo moški.

2. Moški se jemljejo po občinskih registrih, popisnih knjigah in prijavah, in to najsposobnejši med tistimi, ki so izven vojaške obveznosti, začeni pri mladeničih, ki so dopolnili 18 let starosti, od tujih državljanov pa tudi taki, ki so v vojaški obveznosti, če so bili in ostanejo v naši državi tudi v vojnem času. Samo v izjemnih primerih in le za krajši čas se smejo vzeti tudi mladeniči pod 18 leti starosti pa do dovršenega vsaj 16. leta starosti.

3. Ženske se jemljejo začeni od dovršenega 20., samo izjemoma in za krajšo dobo pa tudi od dovršenega 18. leta. Dalje samo tiste ženske, ki nimajo otrok v osnovni ali srednji šoli ali katerih otroci so učenci v drugih, po starostni dobi enakih šolah ali obratih, četudi niso ti otroci popolnoma odšli od hiše.

Vse ženske osebe ima v vsakem kraju v razvidu krajevna zveza vseh ženskih društev. Iz te zveze se sestavi izvršilni odbor, ki porazdeli vse

svoje članice na krajevne rajone, iz katerih se jemljejo ženske osebe za vse potrebe v kemijski službi, sanitetni službi, socialnem skrbstvu, za maskiranje, za propagando in administrativne posle, kakor je odrejeno v II. delu tega pravilnika.

5. Razvid vseh ženskih oseb se vodi v splošnih seznamih za ves kraj ali pa po rajonih, kar je odvisno od velikosti kraja in števila njegovih prebivalcev.

6. Iz teh občnih seznamov se razporejajo vse sposobne osebe po njih kvalifikaciji in zmožnostih, da se popolnijo ustrezna mesta pri upravnih in izvršilnih enotah in napravah po zahtevi pristojnih činiteljev in odredbah predsednika krajevnega odbora. Posli na vseh teh dolžnostih so obvezni in vsaka oseba mora vedeti za svoj razpored.

7. Osebe, ki nimajo vojnega razporeda, se vodijo kot neuvrščene. Te osebe se smejo ob izselitvi umakniti tudi iz svojega rednega bivališča; toda njih bivališče mora biti radi morebitne potrebe vselej znano.

8. Od spredaj navedenih ženskih oseb, kakor tudi od moških, so oproščene posameznih ali pa vseh dolžnosti v zvezi z zaščito proti napadom iz zraka samo tiste osebe do 65 let starosti, ki prosijo za oprostitev in pri katerih se z zdravniško-komisijskim pregledom ugotovi njihova prijavljena nesposobnost. Osebe, stare nad 65 let, se obdrže na posameznih dolžnostih samo, če to same izjavijo. Nadrobneje uredijo to krajevni odbori oziroma pododbori za zdravstveno službo.

9. Sanitetne rajonske postaje je treba namestiti v varnih zakloniščih, in to po možnosti v istih, v katerih so rajonske postaje za kemijsko službo, ali pa v njih bližini, da se morejo kemiki in zdravniki vzajemno obveščati o vrsti uporabljenih strupov in bi mogli potemtakem zanesljiveje poslovati.

10. V manjših krajih popolnjujejo edinice in naprave sanitetne službe krajevni odbori ali pododbori za zdravstveno službo; v večjih krajih pa odredi predsednik krajevnega odbora, kdo naj to opravlja in pri kom naj so sezname stalno. Ti sezname se lahko izročijo v uradovanje tudi rajonskim organizacijam krajevnih ženskih zvez.

11. Vsaka rajonska postaja vodi seznam osebja postaje in vseh sanitetnih patrulj, ki pripadajo tej postaji. Ti sezname so istovetni s priloženimi pregledi formacijskega sestava rajonskih postaj in glavne postaje za prvo pomoč kakor tudi sanitetnih patrulj.

12. Kraj rajonskih postaj in glavne postaje kakor tudi število patrulj pri vsaki postaji določi krajevni odbor oziroma pododbor za zdravstveno

Dobro poznana...

ZAHTEVAJTE JO POVSODI

službo. Ta uredi tudi vse, kar zadeva izdelavo in ureditev zaklonišča, dajoč podatke pododboru za tehnično-gradbene posle po členu 16., točki 8., pod b), uredbe o zaščiti proti letalskim napadom.

13. Iste osebe, ki vodijo sezname osebja za vsako postajo s patroljami, vodijo tudi pregled opreme postaje in vseh njenih patrolj. Tudi ti pregledi so istovetni s pregledi opreme, priloženimi temu delu pravilnika; le da imajo razpredelke: kaj od opreme bi moralo biti in kaj je, da bi se hkrati vselej tudi videlo, česa ni.

14. Ta oprema se hrani v posebnih skladiščih ali v kakem delu zaklonišča in pod ključem ob odgovornosti oseb, ki vodijo sezname, oziroma ki jim je izročena oprema v hrambo.

15. Krajevni odbor oziroma pododbor za zdravstveno službo vodi inventar celokupne opreme za vse sanitetne edinice in naprave v kraju. Razdeljuje to opremo enako po edinicah in napravah in jo vodi zato tudi v inventarju po edinicah in napravah, katerim oprema pripada.

16. Poleg seznama osebja in pregleda opreme vsake postaje, bolnice itd. mora biti v mobilizacijskem elaboratu edinice ali naprave tudi še kratek opomnik za delo kakor tudi en primerek uredbe in tega dela pravilnika za zaščito pred letalskimi napadi.

17. Bolnice se izpopolnjujejo, opremljajo in urejajo na enak način kakor rajonske ali glavne postaje za prvo pomoč. Organizacijo bolnic ureja banovinski pododbor za zdravstveno službo, v Beogradu pa krajevni pododbor za to službo.

Ker so te bolnice nadaljevanje mirnodobnih bolnic ali drugih zdravstvenih naprav, so njih starešine dolžni opravljati vse posle, ki so spredaj določeni za rajonske in glavne sanitetne postaje. Samo če se ustanovijo povsem nove bolnice, je treba po spredaj razloženem določiti za njih organizacijo tisti krajevni odbor (manjšega naseljenega kraja), v katerem naj se bolnica ustanovi. To je dolžnost občinskega zdravnika tega kraja.

18. Radi izobraževanja vsega prebivalstva kakor tudi obveznikov zaščite proti napadom iz zraka smejo odrediti krajevni odbori občasna predavanja, tečaje in vaje, ki naj trajajo največ 2 do 4 ure, in sicer ob nedeljah in praznikih. Vaje in tečaje v istem obsegu smejo odrediti tudi banovinski odbori. Samo za specialiste in starešine v posameznih službah se smejo odrediti v banovinskih krajih tečaji in vaje tudi do 7 dni na leto, pri čemer je treba imeti na umu tudi po zakonu pripadajoče odškodnine. Državnobrambni inspektorat ureja prirejanje tečajev in vaj za strokovnjake s posebnimi odločbami na podstavi člena 23. uredbe o zaščiti pred letalskimi napadi.

19. Vse službe zaščite države in ljudstva tako v mirnem kakor tudi v vojnem času se opravljajo poleg redne službe po splošni dolžnosti, inopotemtakem za opravljanje teh dolžnosti za 2 do 4 ure ne gre nikaka odškodnina.

Obveznikom zaščite pred napadi iz zraka, če so v službi 24 ur ali več (v vojnem času), gredo prejemki, ki ustrezajo njihovem položaju pri vojski. Te prejemke jim izplačuje tisto oblastvo, ki jih uporablja (občine, mestna poglavarstva, banovine) po določbah uredbe in ustreznih delih tega pravilnika, ki obravnavajo organizacijo vseh edinic in naprav za zaščito pred letalskimi napadi in njih izpopolnjevanje z osebjem.

Karol Luckmann, pov. gasilske čete KID, Jesenice

GASILSKA TAKTIKA

(Nadaljevanje)

Napadalcem se pri notranjem napadu kaj lahko pripeti kaka nesreča. Toliko bolj, če ne poznajo gradbenih razmer in če morajo prodirati v dimu, temi in vročini, pa nimajo mask in svetilk. Zato mora rojnik vse ukreniti, da bo njihovo prodiranje čimbolj varno. Podrojniki da točna tozadevna navodila. Ta se nanašajo na smer napada, pot prodiranja in morebitnega umika, na možnost zrušitve dimnikov, čelnega zidovja, konstrukcijskih delov itd., na možnost eksplozij in slično. S podrojnikom se domenita, kje in potem katerih gasilcev se odprejo okna zadimljenih prostorov, da uhaja dim in se tako olajša delo napadalcev. Po potrebi se razbijejo šipe ali prebijejo večje luknje skozi streho.

Notranji napad pa se mora opustiti, če se je požar zelo razbesnel in če je zajel tudi hodnike in stopnišča. Bilo bi naravnost blazno odrediti notranji napad po hodnikih in stopniščih, ki so zatrpna z ruševinami ali ki jim grozi taka nevarnost. Tudi ne smemo posredovati z notranjim napadom, če besni hujski požar ob železnih stebrih in konstrukcijah, ki nosijo v tvornicah, mlinih in delavnicah višja nadstropja. Železni stebri pričnejo žareti, ne da bi se to opazilo. Kmalu izgubijo svojo nosilnost in nesreča je tu, še preden se prav zavedamo. Pri takih in sličnih okoliščinah moramo notranji napad sploh opustiti, zateči se moramo k zunanjemu, čeprav manj učinkovitemu napadu.

Včasih gorijo okenska krila in križi v dveh in več nadstropjih. Na videz gori vsa zgradba. V takem primeru je težko misliti na notranji napad. Čim pogasimo okna gornjega nadstropja, pa se često pokaže, da so se vnela zgolj radi plamenov, ki udarjajo skozi okna spodnjega nadstropja. Odločen notranji napad skozi gornje nadstropje bo v takih primerih nevarnost sorazmerno hitro odstranil. Ko je požaru odrezana pot navzgor, ki jo ogenj najraje ubere, ga napadamo z viška.

Če pa je ogenj res zajel več nadstropij, ga ne smemo napadati z viška. Morda so pregoreli stropi. Pod vrhnim stropom se nabere hud nadpritisek požarnih plinov. Ko odpre napadalec vežna, oziroma stanovanjska vrata, ki vodijo na

DOPISI

Crenšovci, župa Dolnja Lendava

Ce se ne motim, se še ni čitalo v našem strokovnem listu »Gasilcu« iz naše ravske slovenske severnoobmejne gasilske čete v Crenšovcih. Morda si kdo misli, da spimo »spanje pravičnega«, temu pa ni tako, temveč tudi mi vršimo svojo poverjeno namnogo, katera je posebne važnosti zlasti ob državnih mejih.

Komaj dobrih 15 let je temu, odkar se je naša skromno ustanovljena gasilska četa začela razvijati. Kljub temu, da so pri nas požari zelo redki, se naša četa vendar zadnja leta zelo zaveda svojih gasilskih dolžnosti. V letu 1939. si je s težkim trdom in s trdno voljo zavednih članov spravila poleg večjega števila drugih gasilskih potrebščin tudi nov gasilski avto, in to iz lastnih dohodkov, brez vsake posebne podpore. Predvideno pa še imamo v letu 1940., da bomo imeli novo motorno brizgalno, katera nas bo v marsičem izpopolnila.

Stejem si v dolžnost, da se ob tej priliki spomnim našega dosedanjega predsednika, ki je obenem tajnik gasilske župe v Dolnji Lendavi, to je tovariša Lutara Stefana, ki je bil upravitelj šole v Crenšovcih in ki je bil, izvzemši dve leti, predsednik naše čete in eden izmed ustanovnih članov. Kljub temu, da ima že šest križev za seboj, se še vedno udeleži vsake gasilske prireditve in nas s svojo močno po-

stavo in močnim glasom vedno opominja in uči. Sedaj nas zapušča, ker odhaja na svoje novo mesto v Lendavo, želimo mu še mnogo, mnogo let plodonosnega dela v prid naroda in domovine.

Horvat Stefan, tajnik

Gasilski dan v Mengšu

Gasilska četa Mengeš priredi dne 29. 6. 1940, na dan sv. Petra in Pavla, proslavo 50 letnice obstoja z blagoslovitvijo motorne brizgalne in voza ter delnim zajedničnim izletom (gasilskim dnevom).

Četa poseduje danes 2 motorni brizgalni in 650 m cevi in šteje 43 delavnih, 47 podpornih, 5 častnih in 20 naraščajskih članov.

Naproša se vse bratske čete, da se te slavnosti v čim večjem številu udeležijo.

Oglejte si ob tej priliki tudi lepoto starega Mengeškega trga.

Na pomoč!

Pgč. Hotedršica, župa Logatec

Naša četa je sodelovala pri požaru, ki je nastal dne 8. marca 1940 v vasi Godovič (Italija), 5 km od državne meje. Pošiljamo vam podroben opis in potek gašenja ter delo naše čete pri omenjenem požaru.

Zgoraj omenjenega dne je ob pol 10. uri zvečer izbruhnil požar v seniku (kozolcu) posestnika Gruden Franca. Požar je nastal zaradi neprevidnega ravnanja z bencinom, ker se je pod senikom nahajal vojaški avtomobil. Ogenj je takoj dobil večji razmah in je po par minutah ogrožal bližnjo karabiniersko postajo, katero so izpraznili, ter je bila nevarnost, da se raztegne po vseh bližnjih poslopjih.

hodnik, nastane močan prepah. Stopnišče učinkuje kakor dimnik. Butajoči plameni ogrožajo napadalec in jim lahko odrežejo pot za umik. Zato zastavimo napad v takem primeru v spodnje izmed gorečih nadstropij, če so hodniki in stopnišča še prehodna in če ne grozi neposredna nevarnost zrušitve.

Na tem mestu hočemo obravnavati tudi **taktiko o borbi in obrambi proti butajočemu plamenu**. Le-ta je postal usoden že marsikateremu napadalcu, ki je pri napadu opustil potrebne varnostne mere. Pred prodiranjem v prostor, v katerem je hujši požar, se moramo uleči na tla, in sicer za krila vrat, ki se odpirajo navzven, sicer pa za podboji. Če še nimamo vode, moramo nanjo čakati. Nato odpremo ustnik prestavnega ročnika. Najprikladnejši je prestavni ročnik z razpršilnim ustnikom in zaščitno prho. Šele sedaj sme napadalec oprezno odpreti vrata. Morebitni butajoči plamen udari redoma skozi zgornjo odprtino vrat. Napadalec naj si zakrije oči in naj skloni glavo globoko k tlom. Če se vrhu tega zaščiti z vodno prho, se mu ne more pripetiti nič hudega. Tako naj napravijo napadalcu predvsem ko prodro v goreče podstrešje. Tedaj se skoraj vselej pojavi butajoči plamen. Sunek vetra ali nenadni prepah odpihuje butajoči plamen skozi odprta vrata podstrešja. Tudi pri kletnih požarih se često pojavlja.

Proti butajočemu plamenu se torej branimo z razpršenim vodnim curkom. Z enakim curkom pa se tudi borimo proti njemu. Drobni vodni delci razpršenega curka zbijejo vroče požarne pline hitreje k tlom ko polni curek. Tudi ohlajajo hkrati večje množine plinov. Tako lahko sploh preprečimo butajoči plamen. Če se pa vendarle iznenada pojavi, se hitro vržemo na tla, če smo slučajno stali. Uporabimo vse varnostne mere, kakor so navedene gori glede zavarovanja napadalcev pri prodiranju v zaprte prostore. Kot zasilni zaklon uporabljamo sneta vratna krila, prevrnjeno mizo, oziroma stol, kak pokrov, košaro ali sličen predmet, katerega držimo kakor ščit predse. Če ne razpolagamo z zaščitno prho, si zavarujemo obraz in roke pred opeklinami z mokrimi cunjami, vrečami ali slično. Napadalec, ki ima le navaden ročnik, naj v borbi proti butajočemu plamenu razprši vodni curek s prstom. V to svrho naj pritisne prst tik ustnika ob polni vodni curek. Tega se mora dobro naučiti že pri mokrih vajah.

Iz povedanega vemo, da morajo napadalci že pri prodiranju na podstrešje, v klet ali v druge **zaprte** prostore razpolagati s tlačno vodo. Da pa ne povzročijo med prodiranjem nepotrebne škode po vodi, naj na vsak način razpolagajo s sodobnim ročnikom z zapiralnim ustnikom!

V ostalem ne sme nič ovirati varnega notranjega napada, tudi ne morebitno reševanje opreme in drugih predmetov. Da-li je tako reševanje dopustno in v kakšnem obsegu, to naj določi samo poveljnik, odnosno častnik ali rojnik, ki ima poveljstvo nad dotičnim predelom. Biti mora zelo odločen tudi napram lastnikom dotičnih imovin, če ovirajo ali otežkočajo delo gasilcev.

Ko poznamo večjo učinkovitost notranjega napada, mu vselej damo prednost pred zunanjim; kolikor bi v gotovih primerih napadalce preveč ogrožal, ostanemo seveda pri zunanjem napadu. Delo napadalcev sicer pri notranjem napadu ni tako vidno, vendar je tak napad vselej uspešnejši. Pri požarih pa ne gre za cirkus številnim gledalcem, temveč za tiho in požrtvovalno delo pravih gasilcev in mož.

Če tega ne vedo, naj odredi podrojniki poseben ogled. Šele po tem skupnem ogledu napadalcev položijo cevovod in prodro po poti, ki jo je določil podrojniki.

Izbrati je treba najboljši, najkrajši in obenem najvarnejši dohod do legla požara. Ta pelje skoraj vselej skozi vhodna vrata, po hodnikih, vežah in po stopnicah. Od tod obvladajo napadalci s svojim curkom skoraj vse prostore in koticke. **Najnaravnejša je večinoma tudi najboljša dohodna pot!**

Napadalca z ročnikom naj prodre do one točke, s katere lahko najbolj uspešno napadata ogenj, odnosno lahko pogasita čim več goreče površine. Ogenj morata sistematično napadati, in sicer od spodaj navzgor, odnosno od spredaj navzdol. Po potrebi morata napadalca menjati svoje stojišče. Sploh morata biti zelo spretna in gibčna. Imeti pa morata tudi dovolj izkušenj in precej poguma.

Ni vedno lahko najti pravi dohod. Pri navadnih manjših hišah to res ni nobena umetnost. Drugače pa je pri večjih, manj preglednih zgradbah, pri tvornicah in mlinih! Že manjši požar v večjih predeljenih kletih nam v tem pogledu lahko dela precejšnje preglavice.

Čim je leglo požara ugotovljeno, naj podrojniki o tem obvesti rojnika, ki se nahaja na izhodišču

Naša gas. četa je na alarmno zvonjenje godoviških zvonov takoj alarmirala svoje članstvo, katero se je zbralo pred domom v 10 minutah ter bilo pripravljeno za odhod, že prej pa smo vprašali telefonično po italijanskih obmejnih stražnikih, če rabijo našo pomoč. Takoj nato smo prejeli poziv godoviških karabinierjev s prošnjo, da jim priskočimo na pomoč. Naša četa je takoj nato odrinila s 14 gasilci na kraj požara; s seboj so vzeli dolge ake, kateri so se izkazali pri omenjenem požaru kot zelo dobro orodje, ker je bilo gašenje z vodo zelo oteženo. V vasi ni tekoče vode, temveč samo nekaj vodnjakov, najbližja voda je v ribniku, ki je oddaljen od kraja požara 1500 m. Zaradi tega naši gasilci niso vzeli motorke s seboj. Kmalu po odhodu prvega voza se je zbralo približno še 10 gasilcev, ki pa niso odšli na kraj požara, ker je bil ogenj, po svetlobi sodeč, že močno udušen. Značilno je, da so naši gasilci prišli na kraj požara samo za domačini ter se takoj stavili na razpolago tamkajšnjemu poveljstvu in tudi takoj nato stopili v akcijo. Požar je bil ob 2. uri zjutraj pogашen. Pri gašenju je sodelovalo iz Godoviča 15 gasilcev, iz Crnega vrha 9, iz Hote-dršice pa 14 gasilcev, krajevno vojaštvo in milicniki ter občinstvo.

Škoda, katere je nastala zaradi požara, znaša preko 100.000 lir, saj je pogorelo okrog 14 tisoč kilogramov sena, dalje vojaški avto in gasilska brizgalna (ročna) ter cela stavba, v kateri je požar nastal. Ako ga-

silci ne bi mogli preprečiti nadaljnega širjenja ognja, bi škoda presežala več milijonov, ker je v bližini več stavb, veliko skladišče lesa in parna žaga.

Po končanem gašenju so bili naši gasilci deležni vsestranskih simpatij in pohvale za njihovo požrtvovalno delo. Da je bila nevarnost požara res velika, je razvidno iz tega, ker je prišlo na kraj požara več uglednih osebnosti, kakor: poveljnik vojaške posadke polkovnik Danioni in politični komisar dr. Antonio Stanžida, oba iz Idrije, ob 1. uri ponoči pa sta prispela iz Gorice poveljnik oddelka kraljevih karabinerjev in poveljnik poklicnih gasilcev podpolkovnik ing. Del Neri, kateri se je zahvalil vodju naše čete Gruden Ivanu za izredno požrtvovalnost, ki so jo izkazali jugoslovanski gasilci iz Hotedršice. V tržaškem listu je izšel članek o tem požaru, ki omenja naše delo takole:

»Po zaslugi gasilcev iz Godoviča, Črnega vrha ter onih iz Hotedršice, ki so prihiteli iz bližnje Jugoslavije in se stavili za gašenje požara na razpolago našim oblastem, je bila na ta način odstranjena nevarnost, ki se je zdela neizbežna.

Poveljnik gasilcev iz Gorice je še posebno poudaril svojo zahvalo jugoslovanskim gasilcem, ki so pokazali toliko brezprimerne požrtvovalnosti.«

Poleg vsega ne pozabi svojih gasilskih dolžnosti!
Pripravljen bodi!

napada. Če ga ne more obvestiti skozi okno, mu pošlje poročilo po tretjem napadalcu. Medtem sam varuje napadalca, ki sta pri ročniku. Ravno tako pošilja druga važnejša poročila, mu točno javlja vsako spremembo podrojnikevega stojišča in stojišča napadalcev.

Rojnik mora s svojega stojišča kar najbolj paziti na varnost napadalne enote. Če ji grozi neposredna nevarnost, mora odrediti takojšen umik. Po potrebi pošlje napadalcem takojšnjo pomoč. Pri daljšem gašenju skrbi za redno izmenjavanje napadalcev. Skrbi naj za stalno, čim zanesljivejšo zvezo z napadalno enoto.

Čeprav nastopa napadalna enota pri notranjem napadu v notranjosti zgradbe dokaj samostojno, naj bo vendar v tesni zvezi z rojnikom. Ta ima boljši pregled na celoten položaj in širše obzorje. Rojnik naj usmerja napad in umik napadalne enote.

XII. TAKTIKA GAŠENJA RAZNIH POŽAROV

Kolikor požarov, skoraj toliko različnih taktik gašenja! Zato je težko določiti splošno taktiko gašenja raznih požarov. V gotovih primerih je vselej le gotova taktika gašenja najboljša. Gasilec, ki se mora hitro odločiti za najboljšo taktiko, mora vedeti: kaj gori (kaka snov), kje gori (v katerem prostoru) in kolikšen je obseg nevarnosti (na katerih mestih se utegne razširiti). Pravilna taktika gašenja je odvisna od tega, kaj gori, kje gori in kolikšen je obseg nevarnosti.

Obravnali bomo nekatere pogostejše požare in obenem podali smernice za taktiko gašenja. Tako bomo najboljše spoznali posebno taktiko gašenja pogostejših (večine) požarov.

A. Požari v kletih

a) Pripombe

Požari v kletih povzročajo gasilcem-napadalcem dokaj nevšečnosti, so pa tudi zelo nevarni, če se nahajajo v kleti lahko gorljive ali eksplozivne snovi. Zato je treba pri takih požarih ravnati nadvse oprežno! Napadalci prodirajo v klet z viška, torej z mesta, proti kateremu se vije gost dim, puhti vročina in sili ogenj; če gori za zaprtimi kletnimi vrati, jih ogroža puhteči plamen, ki udari iz kleti, čim odpro vrata. Največja nevarnost pa grozi napadalcem od hlapov gorljivih tekočin (predvsem onih,

ki imajo nizko plamenišče, t. j. toplota, pri kateri začne dotična snov izhlapevati gorljive pline), od strupenih požarnih in eksplozijskih plinov ter od plinov, ki nastanejo pri nepopolnem zgorevanju (kakor ogljikov dvokis).

Veliko nevarnost požara v kleti, pri katerem nastajajo strupeni požarni plini, osvetljuje primer v neki ameriški kliniki. V kleti so se vneli rentgenski filmi. Po treh eksplozijah so se valili strupeni plini (v glavnem nitrozni) po hodnikih, stopnišču in po sobah, čeprav je delovala ventilacija. Pri ljudeh, ki so vdihavali te pline, se je pojavilo solzenje in močan kašelj. Ti pojavi pa so hitro ponehali radi vpliva obenem vdihanega dušikovega dvokisa, ki deluje narkotično. Toda pozneje so nesrečniki cepali kakor muhe, ti preje, oni par ur pozneje. Umirali so trenutno radi pljučnega edema. Do večera so našli nad 100 mrtvih, med njimi več zdravnikov, usmiljenk, mnogo bolnikov, pa tudi več gasilcev. Eden izmed navidezno lažje zastrupljenih je pomagal reševalcem in je šofiral celih 20 km daleč na svoj dom. 24 ur po nesreči je tudi on umrl radi pljučnega edema (pljučnega otoka)!

b) Smernice za taktiko gašenja

1. Zadimljena stopnišča in hodnike je treba pregledati, če so na njih po dimu onesveščene osebe. Okna zadimljenega stopnišča treba odpreti, stanovanjska vrata pa zapreti, da ne uhaja dim v stanovanja. V sili naj se okna odpro na zunaj po lestvi. Preden se začne notranji napad, se morajo odpreti tudi kletna okna; če to ni mogoče, jih je treba razbiti.

2. Vznemirjene stanovalce je treba napotiti v njihova stanovanja in jih pomiriti; če jim pa grozi neposredna nevarnost, je treba hišo hitro izprazniti. V to svrho naj gre nekaj odločnih gasilcev v poedina stanovanja.

3. Pred napadom je treba zanesljivo ugotoviti, ali so v kleti vskladiščene lahko gorljive tekočine ali celo eksplozivne snovi in če so, v kakšnih količinah in v katerih predelih kleti. Če so take snovi tik poleg ognja, naj se opusti notranji napad. V takem primeru naj se napadalci priplazijo do okna in naj poplavijo klet, pri čemur naj se dobro zaklonijo za zid. Če je v kleti kanalizacija, po kateri voda sproti odteka, ognja tako ne moremo zadušiti. Zateči se moramo k zraketnemu zapiranj, odnosno zamašenju vseh odprtih kleti, da se ogenj zaduši v lastnem dimu.

To in ono

Pazite na gozdne požare!

Gozdarsko osebje, občinski in vaški starešine, orožniške postaje ali lastnik gozda morajo pozvati, čim so zvedeli za gozdni požar ali so ga zapazili, vse prebivalce iz najbližjih krajev, sposobne za gašenje požara, naj pridejo gasiti.

Vsi prebivalci, sposobni za gašenje požara, se morajo takoj odzvati njihovu pozivu, odhiti s potrebnim gasilnim orodjem na kraj požara in tam storiti vse, kar je treba, da se požar čimprej pogasi.

Podjetniki, ki delajo v gozdu, morajo dati na razpolago svoje delavce.

Gozdarsko osebje, občinski in vaški starešine ter orožniško osebje morajo z omenjenimi ljudmi takoj oditi na kraj požara.

Gasilna dela vodi najvišji izmed gozdarskega osebja, ki se tamkaj najde; če pa ne bi bilo nikogar izmed gozdarskega osebja, vodi ta dela občinski ali vaški starešina, v čigar okolišju je nastal požar.

Onega, ki je prevzel vodstvo poslova za gašenje gozdnega požara, morajo vsi brez izjeme slušati in izvrševati njegove odredbe.

Ostali občinski in vaški starešine in gozdarsko ali orožniško osebje mora vzdrževati red in paziti, da se izvrši vse, kar odredi oni, ki vodi gašenje požara.

Ko je požar pogašen, se pusti na pogorišču potrebno število ljudi, ki pazi en do dva dni, po potrebi tudi dalje, da ne nastane požar znova.

Oskrbovati one, ki gase požar dalje od enega dne,

je dolžan lastnik, odnosno upravitelj gozda.

Za vso škodo, prizadeto s požarom, je odgovoren oni, ki ga je zažigal, četudi iz malomarnosti.

Če so povzročili požar pastirji ali najeti delavci, so odgovorni za škodo in za stroške gašenja solidarno tako sami kakor tudi njih gospodarji in delodajalci, ako jih niso pravilno nadzirali.

Zakon o gozdovih vsebuje tudi kazenske odredbe za one, ki so zažigali požar. Z denarno kaznijo 100—1000 din se kaznujejo oni, ki so se pregrešili zoper določbe o zaščiti gozda zoper požare. Ta kazen se lahko spremeni tudi v zapor do 15 dni.

Vsa potrebna in bolj podrobnejša navodila o gozdnih požarih so navedena v knjižici »Gozdni požari«, ki je izšla v založbi »Gasilske knjižnice« in si jo lahko naroči pri Nabavljalni zadrugi gasilske zajednice v Ljubljani, Tyrševa cesta 29/II.

★

»Velik gozdni požar pri Slov. Bistrici. V Cigončih je v nedeljo, dne 14. aprila t. l., dopoldne pričel goreti gozd grofa dr. Ferd. Attemsa. Zgorelo je okoli 12 ha 20 letnega smrekovega gozda. Ogenj je napravil 300.000 din Gasili so bistriški gasilci, ki so s pomočjo prebivalstva požar v dveh urah pogasili.«

Ta notica v dnevniku »Večernik« mi je dala pobudo, da ponovno opozorim vse v poštev prihajajoče činitelje, posebno pa gozdne posestnike v našem strokovnem listu in službenem glasilu »Gasilce«, na veliko nevarnost, ki preti našim gozdnim posestnikom od gozdnih

4. Če gorljive tekočine ali eksplozivne snovi niso vskladiščene tik poleg ognja, se izvrši neposreden napad na ogenj. Po možnosti naj se izvrši zunanji napad, osobito če vodi v klet zunanje stopnišče, ali če se da leglo požara doseči z ravnim curkom skozi okno. V nasprotnem primeru pa se izvrši notranji napad po notranjem stopnišču.

5. Kakor pri vseh požarih, naj prodirata proti leglu požara najmanj dva napadalca. Prikleniti se morata vsak na svojo vrv, s katero naj ju varuje na varnem stoječi tovariš. — Kdor potrebuje pomoč, naj potegne trikrat za vrv, ki znači: »Na pomoč!«

6. Med notranjim napadom naj se postavi par gasilcev pred okna kleti in kletnega stopnišča, odnosno pred vrhinja vrata tega stopnišča, kjer naj z mahanjem metel, odprtih dežnikov ali z drugimi pripomočki skrbijo za čim izdatnejšo ventilacijo. Vrat ne smejo zastaviti, ampak naj bo pot za umik vedno prosta. Vse morebitne ovire je treba odstraniti.

7. Po stopnišču navzdol se prodira ritensko, pri čemur se glava tišči nizko k stopnicam. Pred prodiranjem je treba ugotoviti lego stopnišča, vrat in kletnih hodnikov, pa tudi o globočini stopnic, če je stopnišče zadimljeno. Uporabljati se smejo le varnostne svetilke ali električne žepne svetilke, nikakor pa ne odprte luči. Tudi stikala električnih napeljav moramo pustiti pri miru, ker bi morebitna iskra lahko povzročila eksplozijo vnetljivih plinov.

8. Če obstoja nevarnost strupenih ali eksplozijskih plinov, je treba uporabljati masko s predpisanim cedilom ali, še bolje, dihalni aparat. Pred navadnim požarnim dimom varuje tudi dimna maska, odnosno goba ali robec, ki ga je gasilec namočil v kisu ali vodi in ga drži v ustih.

9. Napadalec prodiraj plazeč se po tleh! Se gréti plini so lažji od zraka in se nabirajo v gornjih plasteh. Med prodiranjem je treba sproti odstranjevati vse ovire, če treba, vlomiti vrata, odtrgati ključavnice in opaže, vselej pa sproti zagurati pot za umik. Treba je paziti, da ogenj ne odreže te poti! Za seboj se ne sme puščati večji ogenj!

10. Pri odpiranju vrat se je treba zakloniti pred morebitnim puhtečim plamenom za zidom ali za krilom vrat, ki se odpirajo na ven. Obraz je

tiščati k tlom. Če gasilec stoji, se mora hitro vreči na tla.

11. Prodreti je treba čim bliže do legla požara! Curek se usmeri naravnost v goreči predmet! Če požar ni viden, slediti siju ognja. Prisluškovati, odkod prihaja prasketanje ognja; če ga ni slišati, se klet malo poškopri: sikanje in dviganje vodnih par sta dobra kažipota pri iskanju legla požara.

12. Če ni videti odprtih, živahnih plapolajočih plamenov, je sklepati na navzočnost ogljikovega monoksida in temu primerno postopati. Napadalec, ki nima dihalnega aparata ali maske s predpisanim cedilom, naj se takoj umakne iz območja tega plina.

13. Napadalec, ki nima azbestne obleke, naj se zavaruje proti vročini s kako desko, mokro odejo, kosom pohišča ali sličnim predmetom, ki naj mu služi za zaklon. Dim se z vodno prho ali z razpršenim curkom zbije na tla; enako se ohlajuje izžarevajoča vročina.

14. Če napadalca primanjkuje zrak, naj tišči usta k ustniku, ker je pri ustniku največ svežega zraka.

15. Pred ognjem in izžarevajočo vročino je treba predvsem braniti posode, ki vsebujejo lahko gorljive tekočine. Prvenstveno se mora pogasiti ogenj na lesenih sodih. Morda razlita tekočina se pogasi s sredstvi za suho gašenje, n. pr. peskom. Če takih sredstev ni pri roki, se usmeri curek vode nizko, tik nad površino goreče tekočine, s čemur se odreže zrak in odpiha ogenj. Če goriyo večje količine gorljivih tekočin, je treba gasiti s peno.

16. Med požarom v neobokani kleti je treba paziti, da ogenj ne udari skozi morda celo leseni strop, zato ga je treba večkrat poškopiti z vodo; v prostorih nad kletjo pa se postavijo branilci, ki naj imajo pri roki dovolj vode za prvo silo, in ki naj od časa do časa ugotovijo, ali strop ne postaja vroč. Že premočno razgreti strop se ne sme obrizgati z vodo, ker lahko razpoka radi prehude toplotne razlike.

17. Ogenj se mora popolnoma pogasiti, nato pa je treba čimprej s cevmi in priborom zapustiti klet, posebno če so vskladiščene gorljive tekočine. Nikdo ne sme v klet. Odpreti se morajo vsa okna in vrata kleti in skrbeti je treba za čim večji prepih. Po potrebi se strop in stene kleti ohlajujejo od zunaj z vodnim curkom, usmerjenim skozi

požarov v bližajoči se pomladi in poletju.

Gozdni požari nastanejo najraje v suhi pomladi (marec, april, majnik) in poleti za časa velike suše. Suho pomlad, kakor tudi veliko sušo je letos v očigled zelo mrzli zimi v mnogim snegom pričakovati. Če pa bodo še nastali topli in suhi spomladanski vetrovi, se bo ta nevarnost še povečala. Pravočasno moramo torej vse potrebne ukrepe napraviti, da to nesrečo odvrnemo od naših gozdnih posestnikov, oziroma, da jo vsaj kolikor mogoče omejimo.

Da preprečimo, oziroma omejimo škodo, ki bi lahko po požarih nastala, nam je predvsem potrebno, da upoštevamo sledeče:

Ob suši in hudem vetru ne smemo v gozdu in ob robu gozda kuriti. Kdor pa je primoran, da tamkaj kuri, mora oženj strogo nadzirati in ga mora pred odhodom popolnoma pogasiti. Žerjavice ali ogorkov ne sme nihče v gozdu ali kraj gozda pustiti brez nadzorstva.

Kajenje v gozdu naj se ob veliki suši — če le mogoče — popolnoma opusti; brezpočno mora pa vsak, kdor v gozdu kadi, strogo paziti na to, da ne odvrže goreče ali tleče vžigalice ali pa tlečega ostanka cigare na tla.

Požiganje sečnih ostankov, gozdnih pašnikov, sežiganje trave, dračja, lubja naj se ob suhem ali vetrovnem vremenu sploh opusti in naj se to vrši le ob deževnem času ter pod strogim nadzorstvom.

Če se v gozdu ali bližini gozda kuha oglje ali apnenec, naj se z ognjem postopa zelo previdno, da iskre ne vnamejo požara.

okno. Šele potem se lahko začne s pospravljanjem kleti. Po udušitvi požara je namreč velika nevarnost eksplozij, čim se mešajo hlapi petroleja, bencina in sličnih snovi z zrakom.

18. Med gašenjem je treba skrbeti za večkratno izmenjavanje napadalcev. Vsestransko je treba skrbeti, da se ne ponesrečijo ali zastrupijo!

B. Požari v pritličnih stanovanjih

a) Pripombe

Pri požarih v pritličnih stanovanjih nam napad ne dela posebnih preglavic. Skozi vrata in okna hitro in varno prodiramo do legla požara. Tudi ni posebne nevarnosti eksplozij.

b) Smernice za taktiko gašenja

1. Ravnamo se po smernicah, ki so povedane v točkah 1, 2, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 14 in 18 za taktiko gašenja požarov v kletih.

2. Ugotoviti, ali so se iz zadimljenih prostorov umaknili vsi stanovalci. Če ni popolnoma gotovo, da se je sleherni stanovalec umaknil iz zadimljenih ali celo od požara zajetih prostorov, je treba vse te prostore sistematično in temeljito pregledati in preiskati vse kotičke in vsa skrivališča, ker se nerazsodni ljudje pred dimom in ognjem zatekajo celo v omare, postelje, skrinje in slično in lahko izgubijo zavest.

3. Do legla požara prodiramo po najbližji in najprikladnejši poti. Pred vstopom v prizadeti prostor se zaklonimo, nakar za poskušno odpremo vrata, oziroma okna. Paziti moramo na morebitni butajoči plamen.

4. V močno zadimljeni sobi odpremo ob pričetku gašenja vrhna okenska krila, da uhaja dim na prosto. V sili stekla teh okenskih kril razbijemo.

(Dalje sledi)

Mnogokrat zanetijo požar v gozdovih iskre iz železniške lokomotive, zaradi česar morajo imeti lokomotive posebne varnostne naprave. Ker so pa gozdnim požarom posebno izpostavljene proge ob železnicah, cestah, poteh, naj mejaši teh prog očistijo te proge v najnevarnejšem času za požar lahko gorljivih in vnetljivih snovi. Najprimernejši čas za tako čiščenje je sedanjí čas, t. j. pomlad.

Iz posekov naj se sečne ostanke odstrani ali pa vsaj spravi na kupe.

Zakon o gozdovih ima določbo, da sme pristojno sresko načelstvo, oziroma pristojno oblastvo za časa suše zabraniti vsako kurjenje v gozdu in izven gozda v razdalji do 50 m, v kraških krajih pa do 100 m od gozda.

Kdor zapazi v gozdu ali ob gozdnem robu v razdalji 50 m nepogašen ali zapuščen ogenj, ga mora pogasiti.

Mimoidoči, ki bi zapazili spotoma, da gozd gori, morajo, kolikor je mogoče, pogasiti požar sami; če to ni mogoče, morajo o njem takoj obvestiti medpotne prebivalce, ti pa najbližje vaške ali občinske organe ali najbližje gozdarsko osebje, najbližje civilno ali vojaško oblastvo ali posestnika gozda.

SANATORIJ EMONA

PRIVATNA KIRURŠKA KLINIKA

Sprejema vse primere s področja operativne medicine
Opremljena je z najnovejšimi terapevtskimi in diagnostičnimi sredstvi
Specialistične rentgenološke preiskave
Kemijske in laboratorijske preiskave krvi, seča etc.

IZBERA ZDRAVNIKA-OPERATERJA SVOBODNA

Cena oskrbi: II. razred din 75⁰⁰,-, I. razred din 100⁰⁰,- dnevno
Informacije pisмено in telefonsko

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA ŠT. 4

Telefon šte. 36-23

NAREDBA BANA DRAVSKE BANOVINI O ZATEMNITVI

Na podlagi čl. 18., toč. 1., uredbe o zaščiti pred napadi iz zraka z dne 13. aprila 1939, Sl. list štev. 195/36 ter na osnovi čl. 66 in 67 zakona o notranji upravi izdajam za območje dravske banovine naslednjo **naredbo o zatamniti**.

I. del: Splošne določbe

Čl. 1. Namen zatamniti je onemogočiti, oziroma otežkočiti sovražnim letalom orientacijo pri poletih nad našim ozemljem. Zatamniti je treba izvajati tako, da se javno in zasebno življenje kakor tudi gospodarstvo in promet ne prekinjajo ter da se razvijajo kolikor mogoče nemoteno.

Čl. 2. Zatamniti se nanaša na kraje, zgradbe, naprave in vozila.

Čl. 3. Odredbo za zatamniti izda za območje dravske banovine po najkrajši poti ban, za posamezne upravne okolišje pa po potrebi sreski načelniki in starešine državnih krajevnih policijskih oblastev. V primeru, da se taka oblastvena odredba ne izda pravočasno, veljajo predpisi o zatamniti v primeru nočnega letalskega alarma tudi brez odredbe.

Čl. 4. V mobilnem in vojnem stanju uvedena zatamniti ima trajen značaj in traja vsak dan od sončnega zahoda do vzhoda.

Čl. 5. Za zatamniti in njeno izvrševanje skrbe in odgovarjajo osebe ali organi, ki objekt ali delne določene prostore, katere je treba zatamniti, dejansko uporabljajo, oziroma upravljajo.

Čl. 6. Stroške zatamnjevalnih naprav nosijo, kolikor ni z zakonitimi predpisi ali s pogodбами drugače določeno, v čl. 5. navedene osebe in organi.

Stroške zatamnjevalnih naprav po vežah, stopniščih, hodnikih in drugih splošno dostopnih prostorih zasebnih hiš nosi hišni lastnik, oziroma oseba, ki ima vso hišo v najemu ali ki jo v celoti uživa.

Čl. 7. Zatamniti je treba izvajati po določbah II. dela (posebne določbe) te naredbe.

O učinkovitosti zatamnjevalnih naprav se je treba po objavi naredbe prepričati s poizkusi, ki naj se izvrše v zelo temnih nočeh.

Vse zatamnjevalne naprave je treba hraniti tako, da so vedno pripravljene za uporabo.

Čl. 8. Prekrški te naredbe se kaznujejo ne glede na to, ali spadajo pod določbe drugih kazenskih predpisov, po čl. 69., točka 2. zakona o notranji upravi z globo 10—1000 din, oziroma če se globa ne plača v določenem roku, z zaporom od 1 do 20 dni.

Prav tako se kaznujejo tudi osebe, ki zatamniti motijo ali preprečujejo.

Čl. 9. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v »Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine«.

II. del: Posebne določbe

Čl. 10. Zatemnitev je treba izvajati po naslednjih predpisih:

Med zatemnitvijo je dopustna potrebna razsvetljava prostorov in objektov, preprečiti pa se mora vsako izstopanje direktnih svetlobnih žarkov v prostor, kjer bi bili vidni opazovalcu iz zraka. Električni tok ne sme biti ukinjen. Svetila, ki za normalni potek javnega, zasebnega in gospodarskega življenja ter prometa niso potrebna, se v času zatemnitve ne smejo uporabljati. Vso ostalo razsvetljava, tako v notranjosti objektov kakor tudi na prostem pa je treba zatemniti tako, da izstopajoča svetloba iz daljave 500 m ni več vidna.

Zatemnitev je treba izvesti:

A. z zastiranjem ali zasenčenjem svetil.

B. z zastiranjem ali prekrivanjem svetlobnih odprtih prostorov.

Navedenih načinov se je posluževati ali posamezno ali pa obeh hkrati, da se njuna učinka med seboj izpopolnjujeta.

A. ZATEMNITEV SVETIL

1. Po načinu pod čl. 10/A zatemnimo vsa svetila na prostem, ki bodo v uporabi v času zatemnitve. Prav tako pa zatemnimo na enak način tudi ona svetila, ki so v notranjih prostorih poslopij, naprav in vozil, katerih svetlobne odprtine niso zastrte po določbah čl. 10/B. Svetila je treba torej zatemniti tudi v onih prostorih, ki se le prehodno uporabljajo (veže, stopnišča, hodniki), ki pa morajo biti razsvetljeni zaradi varnosti prehoda, pa tudi v kletih, shrambah itd.

2. Pod svetili se razumejo: običajne svetilke, električne žarnice, plinske svetilke, svetilne snovi in barve ter podobno. Zastremo ali zaslonimo jih tako, da so njihovi žarki iz zraka v navpični in poševni smeri docela nevidni, njihov svetilni učinek zmanjšan, možnost odsevanja pa izključena.

3. Svetila zatemnimo ali z znižanjem svetilne jakosti ali pa z zastiranjem izstopajočih žarkov, eventualno tudi s primerno kombinacijo obeh postopkov.

To dosežemo: z znižanjem napetosti električnega toka; z uporabo svetilnih teles manjše svetlobne jakosti; z uporabo svetlobnih filtrov in opleskov, ki zadržujejo svetlobne žarke; z zastiranjem s senčniki, zasloni in svetlobo usmerjajočimi napravami (z zaslonkami, strešicami itd.). Kot primeren optični filter velja **le prosojni** (ne pa prozorni) sivomodri filter.

4. Kot tvorivo za filtre in zaslone je treba uporabljati papir, lepenko, pergamentni papir, goste tkanine, drobne žične mreže, bakelit in podobne umetne snovi, glino, porcelan, steklo ter primerne lake in opleske.

Vsa ta tvoriva morajo biti trpežna, v kolikor je potrebno, obstojna proti toploti in ognju ter — če se uporabljajo na prostem — tudi odporna proti učinkom vremenskih izprememb.

5. **Zunanja svetila.** Javna razsvetljava v navadnem obsegu se v času zatemnitve ukine, pač pa je treba namestiti posebno zasenčena in zastrta svetila na vseh važnih križiščih, ulicah in ostalih zunanjih prostorih, kjer je to potrebno. V ta namen je treba na obstoječe ulične svetilke pritrditi primerne zaslonske naprave. Ta zasenčena svetila smejo izžarevati le indirektno svetlobo, v smeri navpično navzdol, tako da je okoliški prostor pod

svetilko enakomerno razsvetljen z razpršeno svetlobo sivomodre barve. Če bi poleg tega še obstojala možnost odsevov v ozračje, je treba take površine prekriti ali prepleskati.

Ta svetila pa morejo biti opremljena z vidnimi označbami (n. pr. v obliki stranskih svetlobnih rež), ki voznike opozarjajo na smer ulic in na posebne nevarnosti na cestah, n. pr. na ovinke, prehode, važna križišča itd.

6. Svetila vozil. Z zgoraj omenjenimi sredstvi je treba zastreti in zatemniti tudi svetila vozil, ki morajo biti razsvetljena med vožnjo, kakor tudi če stoje na krajih, kjer parkiranje ni dovoljeno. Vozila naj uporabljajo le najpotrebnejše luči, ki pa morajo biti zastarte ali zasenčene.

Žaromete vozil je treba zastreti tako, da izstopajo žarki direktne svetlobe v tankem pramenu, ki je proti vodoravni smeri nagnjen za nekaj stopinj navzdol. Poleg posebno izdelanih naprav te vrste se je mogoče posluževati tudi primernih pokrival s svetlobno režo, ki jih nataknejo čez žaromete. Reža je pri motornih vozilih široka 5 do 8 cm in visoka 1 cm, pri žarometih koles pa 4 cm, oziroma 1 cm.

Svetlobno jakost uporabljenih svetil je treba tako zmanjšati, da svetloba iz daljave 500 m ni več vidna, vendar pa mora svetloba zasenčenega žarometa segati vsaj 100 m pred vozilo. Za zmanjšanje svetlobne jakosti je treba uporabiti prosojen sivomodri filter, ki naj se namesti (prelepi) čez svetlobno rezo. Polna svetloba žarometa se sme uporabljati le zunaj strnjenih naselbin na odprtih cestah; v mestih in naseljih se sme brez izjeme uporabljati le zmanjšana svetloba, prav tako tudi pri srečanju vozil na odprti cesti. V primeru, da miruje vozilo na prostoru, ki ni določen za parkiranje, mora imeti prižgano žarnico za parkiranje. Zadnje rdeče luči je treba zasloniti na podoben način (seveda brez uporabe sivomodrega filtra) ali pa z nekaj centimetrov dolgo cevjo iz debelega papirja, lepenke ali pločevine. Taka cev se natakne vodoravno na zadnjo luč. Rdeča svetloba izstopa tako le v vodoravno smer za vozilom, medtem ko je od strani in iz višine zasenčena.

Pri dvokolesih je treba zadnji blatnik prepleskati v dolžini 20 cm z belim opleskom.

Pri svetilih vodnih vozil je poleg stranskih in vrhnih zaslonov uporabljati tudi vodoravne zaslone, da se onemogoči zrcaljenje in odboj svetlobnih žarkov na vodi.

Zatemnjena vozila morajo voziti skrajno previdno in smejo v naseljenih krajih uporabljati le zmanjšano hitrost (največ 10 km na uro).

7. Signalna svetila. Na podoben način je treba zasenčiti in zasloniti tudi signalna svetila, ki urejajo promet in ki služijo za važne označbe. Med taka svetila spadajo prometni znaki železniškega in cestnega prometa, označbe postajališč cestne železnice, rešilnih postaj, zdravnikov, lekarn, cestnih prehodov, zaklonišč, telefonskih govorilnic, dalje tudi označbe cestnih del in popravil na cestah itd. Vsa ta svetila ostanejo med zatemnitvijo v obratu, vendar pa je njihova svetilna jakost zmanjšana, izstopajoči žarki pa tako zaslonjeni, da je svetloba vidna le iz prometno tehnične smeri. Tovrstna svetila je treba zasloniti s strešicami in zasloni, ki onemogočajo izstopanje žarkov navpično in poševno navzgor.

8. **Reklamna razsvetljava** kakor tudi razsvetljava svetlobnih ur, svetlečih napisov in izložb se med zatemnitvijo ukine. Da pa se občinstvu olajša orientacija in da je mogoče najti zaželjene lokale in trgovine, je treba v zatemnjene izložbe namestiti gornjim predpisom ustrezajoče svetlobne označbe ali napise slabe svetilne jakosti.

9. Uporaba ročnih in žepnih svetilk in prižiganje vžigalic na odprtih prostorih ni dopustno. V **nujnih primerih** pa je dovoljena uporaba zaslonjenih in sivomodro zastrtih ročnih svetilk z razpršeno svetlobo.

10. Za večjo varnost prometa je treba cestne prehode, nevarna križišča, izpremembe v cestnem nivoju, odprta stopnišča itd. označiti z omejenimi svetlobnimi znamenji ter z opleski. V ta namen je treba prepleškati robove pločnikov, cestne kamne, prehodne prometne črte, drogove, drevesa in ograje ob cestah, pa tudi nasipe, vogale itd. z menjajočim se črno-belim opleskom ali pa z opleskom s svetlobnimi barvami. Ti opleski morajo biti odporni proti učinkom vremenskih sprememb, trajni in v temi dobro vidni.

B. ZATEMNITEV SVETLOBNIH ODPRTIN

1. Med svetlobne odprtine prostorov spadajo vrata, okna vrhnje svetline, steklene stene in strehe ter ostale odprtine poslopij in vozil, ki služijo za vstopanje svetlobe v dotični prostor. Radi zatemnitve jih je treba zastreti s svetlobo nepropustnimi pripravami, tako da je onemogočen izstop svetlobe iz poslopij v zunanji prostor. Mogoča pa je tudi uporaba delne zatemnitve svetlobnih odprtin in delne zatemnitve svetil.

2. Zatemnitev svetlobnih odprtin je treba izvesti na vseh poslopijih tako s cestne kakor tudi z dvoriščne strani na svetlobnih odprtinah onih prostorov, v katerih je potrebna nezmanjšana normalna razsvetljava (torej v stanovanjskih prostorih, uradih, šolah, delavnicah, trgovskih in podobnih obratih, bolnišnicah, gostinskih obratih, zabaviščih, gledališčih itd.).

3. Kot sredstva, ki omogočajo tovrstno zatemnitev, naj se uporabljajo predvsem že obstoječe zastiralne naprave, kakor lesene in železne naoknice, žaluzije, roloji ter gosti zastori in zavese. V primeru, da take naprave ne zadostujejo za potrebno mero zatemnitve, jih je treba z dodatnimi postopki izpopolniti, v ta namen služi zastiranje s temnim papirjem in raznimi zavesami ter z opleskanjem steklenih delov; kjer še to ne zadostuje, oziroma kjer sploh ni navadnih zastiralnih naprav, je treba svetlobne odprtine opremiti s posebnimi zatemnitvenimi zastori in zasloni. Slednji so lahko iz temnega zatemnitvenega papirja ali iz tenkih plošč lepenke, lesa, pločevine, iz umetnih snovi, iz gostih temnih tkanin itd.

4. Katero izmed naštetih sredstev je najprimernejše za zastiranje določenih svetlobnih odprtin, naj se ugotovi od primera do primera. Uporabljena sredstva naj bodo trpežna, ravnanje z njimi pa hitro in preprosto. Pri zastiranju je treba posebno paziti na steklene stene in vrata, na izložbe in posebno še na vrata, ki vodijo iz lokalov neposredno na odprte prostore (n. pr. na ulice). V takem primeru je treba v lokal postavit pred izhod tako zvano svetlobno zatvornico, ki onemogoča izstopanje svetlobe iz normalno razsvetljenega lokala na prosto, kadar izstopajo osebe skozi vrata.

Ljubljana 18. maja 1940.

Mob. št. 463/1

B a n :

Dr. Marko Natlačen.

DESINFEKCIJA PROTIPLINSKIH MASK

Nekatere ustanove, pa tudi razne občine razpolagajo začasno le z omejenim številom protiplinskih mask, katere pa se vztrajno uporabljajo za razne vaje in tečaje. Ker se ob takih prilikah imenovanega materiala poslužuje izmenoma veliko število oseb, bi ob neupoštevanju osnovnih higienskih predpisov obstajala nevarnost okužbe in razširjanja raznih bolezni. Zaradi tega je kralj. banska uprava v stvari izdala sledeči razpis z dne 20. aprila t. l.:

Pri uporabi protiplinskih mask po več različnih osebah pri vajah in tečajih so udeleženci izpostavljeni nevarnosti, da se okužijo s klicami nalezljivih bolezni, če uporabljajo neposredno drug za drugim neočiščene in nedesinficirane maske. Cilj omenjenih vaj je, da se čim več prebivalstva pouči o sestavi in uporabi maske. Ker se mora preprečiti, da se pri tem raznašajo nalezljive bolezni v škodo ljudstva, odreja kraljevska banska uprava:

1. Osebe, ki se poslužujejo mask pri vajah, morajo biti zdrave. Osebe, ki bolujejo na težjih stalnih boleznih (pljučnih, kožnih, na očeh, ustih, nosu), se imajo posluževati **le svoje** lastne maske. Osebe, ki pa so le prehodno bolne (n. pr. za gripo, prehladom, nahodom, lišajem itd.), morajo vaje z maskami odložiti do popolnega ozdravljenja.

2. Osebe, ki vodijo take vaje, morajo poznati osnovne pojme higiene in jih seveda uporabljati. Nedesinficirane maske ne smejo prepustiti drugi osebi v uporabo. O izvršeni desinfekciji mask morajo zahtevati ob začetku vaje potrdilo od oskrbnika zaščitnega materiala (mask).

3. Osebe, ki oskrbujejo zaščitni material, t. j. zlasti maske, so dolžne vršiti čiščenje in desinfekcijo mask, oziroma to delo nadzirati. O uporabi in desinfekciji mask je voditi evidenco, pri čemur je maske predhodno zaznamovati, da se omogoča kontrola. Oskrbniki materiala morajo na zahtevo poklicane osebe podati potrdilo o izvedeni desinfekciji mask.

4. Desinfekcijo samo je vršiti vestno in točno po higienskih predpisih in navodilih, pri čemur je uporabljati najučinkovitejša desinfekcijska sredstva, ki pa ne smejo škodljivo učinkovati na tvorivo, predmetni material sam, t. j. na masko.

Kraljevska banska uprava bo izvajanje teh predpisov nadzirala, ker mora neizvajanje teh navodil udeležencem imenovanih vaj bolj škodovati kot pa koristiti.

Vse občinske uprave so obveščene o tem.

Po odredbi bana banski svetnik:

Dr. Ogrin.

V tisku je knjiga »Protiletalska zaščita«, ki obravnava vse panoge te zaščite. Knjigo izda kralj. banska uprava. Izšla bo v začetku junija. Opozorjamo na to že danes.

»GASILEC« izhaja vsakega 1. v mesecu in stane za člane letno 20 din. za čete in župe 25 din. za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

TEKSTILNA
INDUSTRIJA
MARKO ROSNER

„JUGOSVILA“
D. Z O. Z.

„JUGOTEKSTIL“
D. Z O. Z.

MARIBOR

Svetovno znana nemška tovarna
AUER-GESELLSCHAFT
IZ BERLINA

izdeluje najboljše maske in druge naprave za
zaščito proti strupenim plinom

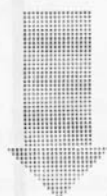
Generalno zastopstvo
za Jugoslavijo

ZYKLON a. d.
BEOGRAD
Čika Ljubina 10-a

Podzastopnik
za Slovenijo:

IVAN POBERAJ
LJUBLJANA VII
Aljaževa cesta 6
telefon 48-38

Avtobaterije
prvovrstne

priporoča

Vesna -
akumulator
ING. I. & F. DOMICELJ
MARIBOR

AVGUST ERLICH
MARIBOR
TEKSTILNE TOVARNE

Predilnica vigogne in volneno-češljane preje
tkalnica — tvornica vate in bandaže

Telegram: Tekstilehr, Maribor

Telefon interurban 22-09

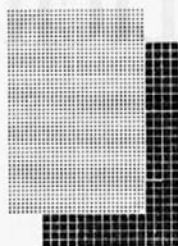
Telefon 24-15

Brzljavi: Tekstilvor

Železniška postaja:

Maribor gl. kolodvor

**ARIBORSKA
TEKSTILNA TVORNICA**
DRUŽBA Z O. Z.
MARIBOR

Predilnica, tkalnica,

belilnica, apretura, bar-

varna in tiskarna tkanin

MARIBOR-MELJE

Tkalnice:

Maribor in Varaždin

Gasilske in uniformske čepice izdeluje

P. S E M K O

krznar in izdelovatelj uniformskih čepic

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 13

Velika zaloga vseh potrebščin za gasilske uniforme - Priznано strokovno in solidno delo - Pri skupnem naročilu **znaten popust!** - Zahtevajte cenik

THOMA & CO.

mehanične tkalnice svilenih izdelkov,
barvarna, aprefura in fiskarna

MARIBOR IN POBREŽJE

Telefon šte. 21-77 — Brzjavlj: Thoma, Maribor

Izdeluje vse vrste blaga, kakor: Crepe de chine, Crepe Satin, Crepe Mongol, Crepe marocaine. Crepe imprimé, modno svilo v različnih izdelavah, svileno podlogo za plašče. Svilene brokate, nadalje vse vrste jacquardnega blaga, brokate za odeje, satin za odeje. Svilene rute, Echarpes, Shawls.

RADI VELIKE IZBIRE NIZKE CENE

Ce iki frantol

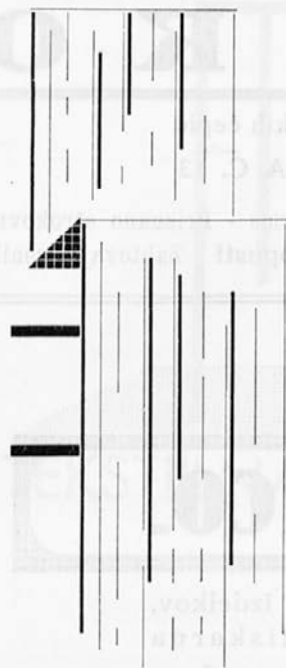

Velika izbira

Dvokolesa, otroški vozički, živalni stroji, prevozniki tri-ciklji, pneumatika

Tribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovška c. 4

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova 26.

PREDILNICA IN TKALNICA

A. D.

BEOGRAD

**PRIJE DOKTOR IN DRUG
TVORNICA
MARIBOR**

**BRZOJAVI: TKAONA BEOGRAD
TKAONA MARIBOR**

**TELEFON: BEOGRAD 20-988
MARIBOR 22-71**

**POŠT. ČEK. RAČUN:
BEOGRAD 60.430**